

Paragraaf Weerstandvermogen & Risicobeheersing

Inhoud paragraaf

In deel 4 van deze begroting wordt het financieel meerjarenperspectief van de gemeente Voerendaal geschetst. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent de financiële positie betreft het weerstandvermogen. Bij weerstandvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om mogelijke substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ingrijpende consequenties heeft voor het voorgenomen beleid. Het weerstandvermogen brengt tot uitdrukking de relatie tussen de weerstandscapaciteit en risico's die zich eventueel kunnen voordoen.

In artikel 11 van het BBV is het begrip weerstandvermogen als volgt gedefinieerd:

De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie, te dekken'.

In principe bestaat weerstandscapaciteit uit de navolgende elementen:

Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve en bestemmingsreserves	Resterende (onbenutte) belastingcapaciteit
Stille reserves	Begrotingsoverschotten
Post onvoorzien	Bezuinigingsmogelijkheden

Onderstaand zijn deze elementen nader toegelicht respectievelijk gekwantificeerd.

Het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve en bestemmingsreserves

Dit onderdeel van de algemene reserve is de buffer die benut kan worden bij echte calamiteiten, dus incidenteel en behoeft enerzijds zeker geen ongelimiteerde spaarpot te zijn met als enig doel deze zo hoog mogelijk te krijgen, anderzijds kan deze reserve niet zomaar (structureel) ingezet worden als sluitpost van de begroting. De geraamde stand van de algemene reserve is per 31-12-2020 € 3.864.000 en volledig vrij aanwendbaar. Het vrij aanwendbare deel van de bestemmingsreserves bedraagt € 777.000 (zijnde de niet geormerkte gelden bij de reserve Ruimtelijke ontwikkelingen, Krimp, Sociaal Domein, Innovatie en Duurzaamheid).

De omvang van de stille reserves

De stille reserves hebben betrekking op activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. Hierbij kan gedacht worden aan gronden, gebouwen, kunstwerken en aandelenbezit. In principe dragen de stille reserves bij aan de weerstandscapaciteit. Gezien het inzicht hierin op dit moment zijn de stille reserves op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit.

De post onvoorzien

In voorliggende meerjarenbegroting is de post onvoorzien opgenomen als incidentele post. Voor 2020 bedraagt deze € 60.000 en voor de daarop volgende jaren € 30.000 per jaar.

De onbenutte belastingcapaciteit

De omvang van de onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de OZB, de rioolrechten en de afvalstoffenheffing enerzijds en de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren als zij een beroep zou doen op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm; landelijk gemiddelde van het OZB-tarief + 20%) anderzijds. Volgens deze norm kunnen gemeenten die in de financiële problemen raken een aanvraag indienen voor extra steun uit het gemeentefonds.

Onbenutte belastingcapaciteit is voor wat betreft het rioolrecht en de afvalstoffenheffing niet aan de orde omdat hierbij in Voerendaal reeds sprake is van kostendekkende tarieven. Voor OZB is wel ruimte voor verhoging van het tarief op basis van artikel 12. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2020 is vastgesteld op 0,1853% (meicirculaire 2019). Voor de berekening is het artikel 12 tarief meerjarig gelijk gehouden en afgezet tegen het meerjarig OZB percentage van Voerendaal.

Begrotingssaldo

Indien de begroting een structureel overschot laat zien, kan dit ingezet worden voor nieuw beleid of ter verhoging van de weerstandscapaciteit. De voorliggende begroting laat echter zeer geringe saldi zien. Deze kunnen ingezet worden om de kleinere risico's, die niet van materiële betekenis zijn en niet gekwantificeerd zijn, in het betreffende exploitatiejaar te dekken.

Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden, en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling.

Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves is vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen 2019, welke door de raad is vastgesteld op 13 december 2018.

Op deze begroting is de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2017 van toepassing, zoals door de raad vastgesteld in de vergadering van 6 juli 2017. De implementatie van risicomanagement is ingebed binnen de programma's en geborgd binnen de werkprocessen.

Samenvattend leidt de nota tot de volgende doelstellingen:

1. Kaderstelling van de raad en het formuleren van de beleidsuitgangspunten;
2. Inzicht in en reduceren van de gevolgen van risico's;
3. Voldoen aan wet- en regelgeving.

De streefwaarde van het weerstandvermogen is in de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing en in de Nota Reserves en Voorzieningen bepaald op een ratio van 2 (= ruim voldoende). En daarnaast is de minimaal gewenste hoogte van de algemene reserve bepaald op 10% van de uitgaven van de gemeente conform het jaarlijkse begrotingstotaal.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en de financiële gevolgen.

Risico's

Algemeen

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een (negatief) gevolg voor de gemeente met zich mee kan brengen. Het gaat om een onzekere gebeurtenis met financiële en/of materiële gevolgen. Het risico kan o.a. van juridische, organisatorische, bedrijfseconomische of milieutechnische aard zijn. Van belang hierbij is om het risico te onderkennen, zoveel als mogelijk te kwantificeren (wat is de kans dat het risico werkelijkheid wordt en de inschatting van de financiële gevolgen) en maatregelen treffen om het risico te verminderen.

Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. De gemeente Voerendaal heeft voor de analyse en waardering van risico (zoals eerder vermeld) een Nota risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld. De opzet van risicomanagement is in hoofdlijnen als volgt:

1. Identificatie van risico's
2. Risicoanalyse en beoordeling
3. Sturen en beheersen

Rapportage en verantwoording omtrent risico's vindt op een aantal momenten plaats. In de begroting en jaarrekening wordt het risicoprofiel geïventariseerd/geactualiseerd en worden de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit, respectievelijk het weerstandsvermogen, bepaald. Verder worden in separate raadsvoorstellen bij projecten relevante risico's specifiek benoemd.

Risicoprofiel Gemeente Voerendaal

Bij de actualisatie van de Nota Weerstandvermogen en Risicobeheersing zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Alleen risico's van materiële betekenis (negatief financieel gevolg) worden in de beoordeling betrokken. Het kwantificeren van de risico's vindt plaats door de kans (*de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet*) te vermenigvuldigen met het gevolg (*de schade als het risico zich werkelijk voordoet*). Hier vloeit vervolgens de risicoscore uit waarmee de risico's worden geprioriteerd in laag, midden en hoog.

Nagestreefd dient te worden om de risico's van materiële betekenis ook daadwerkelijk kwantitatief te beoordelen om zodoende het juiste weerstandsvermogen vast te kunnen stellen.

De onderstaande tabel betreft een samenvatting van de geïnventariseerde risico's met de beoordeling.

Risico	Risicoklasse	Geschatte omvang	Risico-percentag (waarschijnlijkheid)	Risicobedrag
Incidentele risico's				
Calamiteitenfonds Mijn(water)schade	Klein	16.000	25,00%	4.000
Onzekerheid	(factor 0,25)			1.000
<i>Totaal geïnventariseerde incidentele risico's</i>				5.000
Structurele risico's				
Algemene uitkering	Midden	170.000	50%	85.000
Nieuwe wetten / deregulering				PM
Verbonden partijen	Klein	60.000	20%	12.000
Sociaal domein				PM
Rente				PM
Overige risico's	Klein	265.000	30%	80.000
<i>Subtotaal structurele risico's</i>				177.000
Onzekerheid	(factor 0,25)			44.250
<i>Totaal geïnventariseerde structurele risico's</i>				221.250
Totaal geïnventariseerde risico's				226.250

Onderstaand zijn de hierboven weergegeven risico's nader toegelicht.

Calamiteiten Mijn(water)schade

Sinds het staken van oppompen van Mijnwater in 1994 wordt nog steeds schade geleden als gevolg van beweging van de bodem die veroorzaakt is door de aanleg en/of exploitatie van mijnbouwwerken waaronder begrepen schade als gevolg van bodembewegingen die het gevolg zijn van het geleidelijk vollopen van mijnen met mijnwater. Momenteel is nog niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor nieuwe mijnschades. Voor schrijnende gevallen waarbij de veiligheid in het geding komt, is daarom een calamiteitenfonds ingericht. Alleen indien een schadegeval zich op het eigen grondgebied van de gemeente Voerendaal voordoet, kan het aandeel van Voerendaal in het calamiteitenfonds worden aangesproken.

Algemene uitkering

Met ingang van 2012 is de systematiek van "samen trap op – samen trap af" weer ingevoerd. Dit betekent dat het gemeentefonds weer direct gekoppeld is aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De meerjarige ontwikkeling van de algemene uitkering blijft een onzekere factor.

Vanaf uitkeringsjaar 2019 is de integratie-uitkering Sociaal domein (en daarmee het afzonderlijke hoofdstuk in de circulaire) opgehouden te bestaan. De betreffende onderdelen zijn of naar de algemene uitkering overgeheveld of omgezet naar aparte integratie-uitkeringen (Participatie, Beschermd wonen en Voogdij/18+). Daarmee zijn de afzonderlijke hoofdstukken Jeugd, het onderdeel Re-integratie klassiek van de IUSD Participatie en de IU Wmo (huishoudelijke verzorging) opgehouden te bestaan.

Nieuwe/gewijzigde wetten en deregulering

Nieuwe regelgeving zorgt vaak voor extra belasting en kosten voor de gemeente. Denk bijvoorbeeld aan de nieuwe omgevingswet. Verder gaat nieuwe regelgeving en deregulering vaak gepaard met minder middelen voor de gemeente. Dat wil zeggen dat een lager budget voor de gemeente beschikbaar komt dan vóór de deregulering. Deze situatie doet zich onverminderd voor. Gemeenten worden steeds meer verantwoordelijk voor de uitvoering van taken en 'moeten het doen' met bijbehorende verlaagde budgetten.

- *Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen*
Per 1 januari 2016 zijn de gemeenten (voor zover zij handelen als ondernemer) belastingplichtig geworden voor de vennootschapsbelasting. Uit onderzoek naar belaste handelingen van onze gemeente is gebleken dat geen vennootschapsbelasting verschuldigd is. Nieuwe gemeentelijke activiteiten worden getoetst op eventuele belastingplicht. Ook kan bij verbonden partijen sprake zijn van belastingplicht, die tot hogere lasten leiden. Voor zover bekend blijven deze lasten echter zeer beperkt.
- *Verruiming van de btw-sportvrijstelling*
Met ingang van 1 januari 2019 is de zogenaamde btw-sportvrijstelling niet meer van toepassing op gemeenten. Dat betekent dat de gemeente de btw op kosten rond de sportaccommodaties niet meer bij de belastingdienst kan terug vragen. Dit leidt tot een financieel nadeel voor de gemeente. Voor de Joffer zal dit overigens niet gaan gelden. In overleg met de exploitant en de belastingdienst zijn afspraken gemaakt waardoor de Joffer niet onder deze vrijstelling gaat vallen en het btw-voordeel in stand blijft. Ter (gedeeltelijke) compensatie van dit nadeel is voor onze gemeente de 'specifieke uitkering sport' aangevraagd.
- *Omgevingswet*
Het invoeren van de Omgevingswet met ingang van 1 januari 2021 raakt veel plekken in de gemeentelijke organisatie. Een enorme operatie die het omgevingsrecht bundelt uit veertig bestaande wetten en honderden onderliggende besluiten en regelingen. Het geheel van financiële consequenties dient in 2020 in kaart te worden gebracht. In voorliggende begroting is de invoering van de nieuwe Omgevingswet als pm-post opgenomen. Ter (gedeeltelijke) dekking van de financiële gevolgen van alle pm-posten is structureel een stelpost opgenomen.

De wetgeving wordt intensief gemonitord, waardoor de risico's tot een minimum worden beperkt (risico derhalve op nihil gesteld).

Verbonden partijen

Verbonden partijen voeren in de regel gemeentelijke taken uit met een groot politiek belang. Ze leveren een forse bijdrage aan de realisatie van de maatschappelijke doelen. Deelname in verbonden partijen levert de gemeente niet alleen voordelen op, maar ook de financiële en bestuurlijke risico's. Om de voordelen optimaal te benutten en de risico's te beheersen is aandacht voor de sturingsrelatie met en risicobeheersing bij verbonden partijen belangrijk. De wetgever heeft in de wet Gemeenschappelijke Regelingen geregeld dat de GR voorafgaand aan de begroting de algemene financiële en beleidsmatige kaders (AFBK) opstelt. De bedoeling hiervan is dat de raden hiermee in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte worden gesteld van nieuwe ontwikkelingen of opstapel staande inhoudelijke of financiële wijzigingen ten opzichte van het lopende beleid. Zodat tijdig ingegrepen kan worden en de gemeente niet voor een voldongen feit wordt gesteld. In de paragraaf verbonden partijen wordt in de toelichting op de individuele verbonden partijen nader ingegaan op de eventueel aanwezige risico's. Ondanks deze continue monitoring middels de P&C-cyclus van de gemeenschappelijke regelingen wordt voor de bepaling van het weerstandvermogen in relatie tot het risicobeheer een risicobedrag opgenomen.

Sociaal domein

Voor een groot aantal regelingen in het sociaal domein is sprake van een 'open einde-regeling', waardoor niet op voorhand een compleet en sluitend beeld verkregen kan worden. Op basis van de huidige beschikbare informatie wordt voorzien dat de taken binnen de beschikbare middelen uitgevoerd kunnen worden. De gemeente beschikt over een reserve sociaal domein ter hoogte van € 331.000 die ten behoeve van onvoorziene risico's binnen het sociaal domein (Jeugd / Wmo / Participatiewet) kan worden ingezet.

- *Jeugd*
Per 2019 wordt de ambulante jeugdhulp verzorgd door de coöperatie JenS middels lumpsumfinanciering. De coöperatie heeft tijd nodig om de nieuwe werkwijze en inzichten te implementeren. De berekende inverdieneffecten zullen pas in het 3^e en 4^e jaar gerealiseerd kunnen worden, waarmee in de lumpsumbedragen rekening is gehouden. Het jaarlijks plafondbudget in onze begroting is in de eerste 3 jaren ontoereikend. Dit wordt gedekt uit de reserve sociaal domein. Door het maken van duidelijke

resultaatafspraken, tussentijdse monitoring op inhoud en financiën én te investeren in partnership wordt zoveel mogelijk gestuurd op de resultaten van JenS.

Op Zuid-Limburgse schaal zal de crisishulp (2019) en residentiële jeugdhulp (2020) op een vernieuwde manier worden georganiseerd en ingekocht. Dit moet verder bijdragen aan het leveren van maatwerk voor jeugdigen, innovatie en samenwerking tussen partijen. De omvang van een arrangement binnen deze categorie kan aanzienlijk zijn (ca. € 100.000). Het betreft een open einderegeling. Daarnaast is sprake van een vertraging in de kosten met 1 jaar omdat met een gemiddelde van 2 jaar wordt gerekend. Dit risico is in de begroting voorzien door het opnemen van een stelpost jeugdzorg plus ter hoogte van € 100.000.

We zien nog steeds een toename van het aantal kinderen dat jeugdhulp nodig heeft. Daarnaast zien we in de praktijk een verzwaring van de problematiek. Dit is een trend die zich landelijk voordoet met als gevolg sterk oplopende tekorten in de jeugdzorg. Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. De middelen zijn bij de meicirculaire 2019 verdeeld. Aanvullend wordt onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Gezien deze ontwikkelingen en om het financiële risico te mitigeren zijn deze extra gelden als stelpost opgenomen ter hoogte van € 160.000.

Rente

Op het moment dat de rente gaat stijgen, kost het meer geld om financiële middelen aan te trekken. Gelet op het investeringsvolume opgenomen in de voorliggende begroting, is het noodzakelijk in de nabije toekomst nieuwe leningen aan te trekken. Het uitgangspunt is om in het beginsel zoveel mogelijk gebruik te maken van de mogelijkheid om kortlopende leningen (kasgeld) af te sluiten, begrensd door de kasgeldlimiet. Zoals verwoord onder het kopje Rentervisie in de paragraaf financiering zullen naar verwachting de lange rentetarieven fractioneel oplopen. In deze begroting wordt voor 2020 het risico daarom op nihil gesteld.

Overige risico's

De overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Fictief wordt hiervoor rekening gehouden met een bedrag afgeleid van het begrotingstotaal.

Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de geïnventariseerde risico's in beeld gebracht kunnen worden. Door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïnventariseerde risico's vermenigvuldigd met factor 1,25.

Weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Dit wordt gedaan om inzicht te bieden in de duurzaamheid waarmee tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De *Structurele* weerstandscapaciteit betreft de middelen die *structureel* ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Dit is de (potentiële) financiële ruimte voor de gemeente, die jaarlijks in de begroting is ingebouwd. De structurele weerstandscapaciteit is onderstaand weergegeven:

Structurele weerstandscapaciteit				
	2020	2021	2022	2023
Begrotingssaldo (vrij te besteden ruimte)	22.000	33.000	45.000	98.000
Onbenutte belastingcapaciteit	80.000	0	0	0
Totale structurele weerstandscapaciteit	102.000	33.000	45.000	98.000

Met *incidentele* weerstandscapaciteit wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere *eenmalige* tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de taken. Het gaat hierbij om beschikbare reserves waar geen bestemming aan hangt.

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	3.864.000
Vrij aanwendbaar deel Bestemmingsreserves	777.000
Stelpost onvoorzien	60.000
Stille reserves	0
Totale incidentele weerstandscapaciteit	4.701.000

Om te kunnen bepalen of de hoogte van het weerstandsvermogen voldoende is, wordt gebruik gemaakt van de ratio weerstandsvermogen. De ratio geeft de confrontatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (het totaalbedrag aan risico's) weer.

De ratio weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Als gemeente streven we er daarom naar om de impact van risico's en hiermee de benodigde weerstandscapaciteit (het risicobedrag) te minimaliseren.

De analyse van de betreffende componenten in deze paragraaf geeft de volgende ratio voor 2020:

	Incidenteel	Structureel
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 4.701.000	€ 102.000
Omvang risico's	€ 5.000	€ 221.500
Ratio weerstandsvermogen	940,20	0,46

De streefwaarde die in de gemeente Voerendaal wordt gehanteerd is 2 (ruim voldoende). Uit de tabel blijkt dat de incidentele weerstandscapaciteit voor de gemeente Voerendaal nog steeds uitstekend is.

Naast de berekende ratio is ook de omvang van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve € 3.864.000 ruim voldoende afgezet tegen de minimaal gewenste hoogte van de algemene reserve, bepaald op 10% van de uitgaven van de gemeente conform het jaarlijkse begrotingstotaal, zijnde € 2.600.000.

De daling van het incidentele weerstandsvermogen t.o.v. de begroting 2019 wordt met name veroorzaakt door de onttrekking van het tekort sociaal domein bij de jaarrekening 2018. Daarnaast is de relatief hoge ratio het resultaat van het lage aantal gekwantificeerde risico's. Hierbij moet echter wel de kanttekening geplaatst worden dat niet alle financiële risico's kwantificeerbaar zijn.

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan over onvoldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden. Doet zich dit voor, dan kan dit ertoe leiden dat de financiële positie van een gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger de weerstandscapaciteit van een gemeente is hoe meer (onvoorzien) tegenvallers kunnen worden opgevangen. Daarnaast zullen de geïnventariseerde structurele risico's zich vrijwel nooit gelijktijdig en in volle omvang voordoen/effectueren.

Kengetallen financiële positie

Onderstaande set van financiële kengetallen is opgenomen met als doel het inzichtelijker en transparanter maken van financiële informatie waardoor horizontale controle door de raad op de financiële positie versterkt wordt en een beter inzicht in de financiële sturingsruimte wordt verkregen.

Begroting 2020	Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	113,53%	118,70%	98,59%	128,90%	132,07%	125,44%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	64,66%	107,84%	93,99%	124,37%	127,60%	121,05%
Solvabiliteitsrisico	35,84%	39,76%	37,84%	29,97%	30,98%	30,38%
Structurele exploitatieruimte	-1,79%	-1,07%	0,26%	0,65%	0,33%	0,38%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	108,42%	101,01%	123,78%	127,03%	128,11%	128,11%

De begrote kengetallen zijn conform gewijzigde voorschriften BBV de kengetallen gebaseerd op de geprognosticeerde balans.

Ad 1. Netto schuldquote:

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. De stijging van de ratio komt met name door de financieringsvraag als gevolg van de geplande investeringsuitgaven gedurende de komende jaren.

Ad 2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Ad 3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De norm voor de solvabiliteit op het totaal vermogen ligt op 25% à 40%. Uit de berekende ratio's blijkt dat de gemeente Voerendaal voldoende in staat is om haar verplichtingen op lange termijn na te komen.

Ad 4. Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. De gemeente heeft momenteel geen bouwgronden meer in exploitatie.

Ad 5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo

van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Ad 6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente Voerendaal zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde (2019). Voor de berekening van de belastingcapaciteit worden de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in onze gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde van het laatst bekende begrotingsjaar. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Deze cijfers worden ook in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt.

De belastingcapaciteit betreft niet alleen de OZB (€ 377), maar ook afvalstoffenheffing (€244) en rioolrecht (€295). Dit totaalbedrag (€ 916) wordt afgezet tegen het landelijk gemiddelde in het laatst bekende begrotingsjaar, in dit geval Coelo Atlas 2019 (€740). De belastingcapaciteit komt hiermee uit op afgerond 124% (€ 916 / € 740). Voor wat de totale gemiddelde woonlasten betreft, vermeldt de Atlas van de lokale lasten (Coelo) 2019 dat deze bij de goedkoopste gemeente € 511 bedragen en bij de duurste € 1.446.